

Halloween

Podzimní počasí nás nenápadně upozorňuje na blížící se svátky, v nichž si katolická církev připomíná své společenství s těmi, kteří nás předešli na věčnost se znamením víry: svátek Všech svatých a svátek Všech věrných zemřelých. V dlouhé křesťanské tradici naší země jsou tyto svátky spojeny nejen s bohoslužbami a modlitbami za zemřelé, ale též s návštěvou hřbitova, zdobením hrobů a zapalováním svící. Nedělají to pouze křesťané. Také Vánoce nejsou dnes významné pouze pro křesťany, ale i většinová nekřesťanská společnost je slaví jako důležité svátky spojené s přelomem kalendářního roku a s významem rodiny. Křesťanský smysl Velikonoc značná část našich spoluobčanů už nezná ani v náznaku, jsou pro ně prostě svátkem oslavujícím jaro. Protože se setkáváme s takovým posunutím významu téměř na každém kroku, ani ho příliš nevnímáme.

Se svátky lidově nazývanými Dušičky je to v posledních letech poněkud jiné. S otevřením hranic k nám vtrhly prvky kultur, které byly naší zemi dříve příliš vzdálené. Patří mezi ně Halloween, svátek, který se časově shoduje právě s Dušičkami. Kdyby tradice, které jsou s ním spojené, vyjadřovaly podobně obecné hodnoty jako je oslava jara nebo význam rodinné pospolitosti, asi bychom si ho jako křesťané ani příliš nevšimli. Proč je to s Halloweenem jiné? Proč dostávám každý rok v tomto období řadu dotazů, zda se mohou (nebo dokonce smějí) děti z křesťanských rodin slavení tohoto svátku účastnit? Inu proto, že obsah tohoto svátku je na první pohled náboženský. A křesťanští rodiče mají obavu, aby se jejich děti nedostaly nenápadně do kontaktu s pohanským náboženstvím.

V posledních letech se lidé v naší zemi zajímají o keltské náboženství. Keltové žili na našem území před Slovy, několik staletí před Kristem. O jejich náboženství tolik nevíme, ale Keltové vyznávali mnohobožství a věřili v duchy zemřelých. S podzimní rovnodenností slavili svátek Samhain – konec léta a začátek zimy, která byla spojena s chladem, tmou a také se smrtí. Keltové věřili, že večer před tímto svátkem se ruší hranice mezi živými a mrtvými a duchové zemřelých se mohou vrátit na zem. Jejich přítomnost usnadňovala keltským kněžím předpovídat budoucnost, což bylo na začátku nebezpečné zimy důležité. Lidé přicházeli v maskách zvířat k posvátnému ohni, aby si přáli štěstí pro čas zimy. S příchodem Římanů se tento svátek smísil s jejich slavnostmi Ferálíí – spojenými se smrtí a svátky Pomona – oslavy bohyně stromů a ovoce, a tím se do keltské slavnosti dostaly prvky čarodějnictví. V prvních staletích po Kristu měl svátek pohanské rysy. S příchodem křesťanství do těchto zemí se misionáři pokusili dát pohanskému významu nový smysl – křesťanský. Mnozí historici se domnívají, že když papež Bonifác IV. označil v 7. století 1. listopad jako svátek Všech svatých, byl to výraz snahy dát pohanskému svátku křesťanský smysl. To, co v něm do té doby souviselo s duchy a s překonáváním zla, začalo být vykládáno jako připomínka ďábla, který usiluje o lidskou duši. Anglický název svátku *All – hallow – even* znamená v doslovném překladu *předvečer svátku Všech svatých*.

Hry spojené s jeho oslavou – dětské masky, koledování s pokřikem *Dej mi koledu nebo ti něco provedu*, darování sladkostí či vystavování vydlabaných dýní ozářených svíčkou za oknem – jsou lidový zvyk, který rozšířili Irové do Spojených států amerických, když v 18. století díky ohromnému hladomoru opustilo Irsko tři čtvrtě milionu obyvatel. Tradice, kterou sem přinášeli, už byla tradice, kterou chápali jako křesťanskou.

Je Halloween křesťanský zvyk nebo pohanský? Je to podobné jako s lidovými zvyky doprovázejícími křesťanské svátky. O Vánocích se podle některých historiků stal Kristus pro křesťany tím pravým sluncem, v němž dali nový význam svátku zavedenému římským císařem Aureliánem (*svátek zrození nepřemožitelného slunce*). Zdá se, že slavení Halloweenu v Čechách je spíše výrazem setkání různých kultur, než výrazem nástupu nových pohanských náboženství. Můžeme v něm najít pohanské či magické prvky podobně jako v masopustních karnevalech nebo ve velikonoční pomlázce a v lidových zvycích napojených na křesťanské svátky. Která z farnic se na velikonoční

pondělí nenechá vymrskat od ministrantů před kostelem – přičemž „omlazení dívek“ mladými proutky plnými jarní mízy nemá kořeny v křesťanství. Děti by měly takovým prvkům v lidových zvycích porozumět, aby odlišily podstatu křesťanské víry od lidových zvyků. To, že lidé, kteří nesdílejí křesťanskou víru, podléhají často snáze konzumní nabídce supermarketů než my, křesťané, to je atmosféra, ve které vychováváme své děti (prodávají se halloweenské kostýmy, vydlabané dýně i halloweenské výzdoby dětských pokojů). Hovořme s dětmi o tom a umožněme jim, aby dobře rozlišily to, co je podstatné, od toho, co je pouze hezké, poetické či konzumní nebo škodlivé.

